

Otázka: Základy veřejné správy

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): Andrea Robotková

- správa = historický pojem, který se odvozuje od slova „PRÁVO“
- vykonává činnosti spojené s právem
- v praxi se především jedná o:
 - a) spravování
 - b) starání se
 - c) obhospodařování
 - d) řízení
 - e) udržování
 - f) organizování
- Správa = cílevědomá společenská činnost, která směřuje k naplnění a dosažení cíle,

který má charakter veřejný či soukromý

- obsah a charakter správy určuje správní právní odvětví
- rámec působení správy a rozsah činnosti správy určuje SPRÁVNÍ ŘÁD
- realizace správy se určuje pomocí účelových právních norem, které vymezují činnost VS

SPRÁVNÍ SUBJEKT A SPRÁVOVANÝ OBJEKT

- SS = instituce (orgán, organizace, úřad), který spravuje spravovaný objekt
- SO = skutečná instituce, která na základě svých pravomocí provádí a realizuje činnosti

a) výkonné (např. zajištění správy dopravy)

b) regulační (např. správní činnosti kontrolní, řídicí, regulační)

c) obstaravatelské (např. sociální zabezpečení občanů)

- Spravující subjekt je charakterizován tím, že:

- má právní subjektivitu
- má způsobilost k právům a povinnostem

- má způsobilost k státní správě nebo samosprávě
- má pravomoc k řešení otázek a problémů na území a v dané oblasti
- má organizační strukturu
- má výkonné orgány, které vykonávají správní činnost

• SS využívá ke svému rozhodování tyto principy:

- **kolegiální** = rozhoduje se hlasováním
- **monokratický** = uplatňuje se vůle jedné osoby
- **územní** = uplatňuje se na určitém území
- **centrální** = uplatňuje se z jednoho místa, např. rozhodnutí vlády ČR
- **volební** = funkční místo se obsadí podle výsledků voleb
- **jmenování** = funkční místo se obsadí jmenováním pracovníka

• SS vyvíjí cílevědomou činnost tak, aby SO byl:

a) funkční

b) životaschopný

c) rozvíjící se v daném prostředí

- SS působí na SO, kterým je:

a) lidská společnost

b) společenský systém

c) území

d) záležitosti občanů

SPRÁVNÍ VĚDA

- správa vychází ze správní vědy, kterou se řídí

- správa je společensko-vědní disciplína, má svůj předmět zkoumání, svůj vývoj a své činnosti

- Soustředí se na:

a) systém

b) uspořádání

c) strukturu

d) metody činnosti SI v mezích platného práva

VEŘEJNÉ A SPRÁVNÍ PRÁVO

- správní věda úzce souvisí s VP, které je tvořeno právem:

a) ústavním

b) soudním

c) finančním

d) trestním

e) správním

- Veřejné právo = základ VS, vychází z norem SP, která určuje obsah veřejných činností, které spravují veřejné záležitosti občanů, obyvatel, obcí, krajů, států

- Správní právo se člení na:

1) hmotné

2) procesní

3) organizační

4) trestní

1) Správní právo hmotné

- upravuje působnost VS včetně jejího hospodářství

- upravuje konkrétní práva a povinnosti FO a PO v jednotlivých oblastech VS
- působení VS, její správních institucí a správních orgánů států, kraje, obcí, ve správě zdravotnictví, školství, sociálních záležitostí, v celní správě, v ŽP.....

2) Správní právo procesní

- zákon č. 500/2005 Sb. Správní řád
- upravuje postupy a jednání, které musí správní orgány dodržovat při rozhodování o právech a povinnostech FO a PO
- součástí zákona se správní řízení, které upravuje činnosti a stanovuje postup, jak mají správní orgány postupovat, rozhodovat a jednat o právech a povinnostech účastníků řízení

3) Správní právo organizační

- upravuje postavení institucí ve vzájemných vztazích:

a) hierarchie

b) organizační struktury

c) nadřízenost a podřízenost institucí, organizací a orgánů

- určuje soustavu správních orgánů a jejich kompetencí, ukládá úlohy a pravomoci, práva a povinnosti veřejnoprávních úřadů a institucí

4) Správní právo trestní

- upravuje činnost VS, práva a povinnosti FO a PO v oblasti méně závažných deliktů =

v systému přestupků včetně udělování sankcí a trestů

ČLENĚNÍ SPRÁVY

- při členění se používá řada kritérií
- členění správy dle vlastnictví k SO:

a) veřejná

b) soukromá

- správa je realizována a uskutečňována:

a) institucí veřejnou (státní a samosprávné instituce, úřad VS)

b) institucí soukromou (FO nebo PO, soukromá org. a její státní zástupci)

A) VEŘEJNÁ SPRÁVA

- VS = správa lidské společnosti zorganizována ve státě se státním zřízením
- VS rozumíme: **a) správu území** (stát, kraje, obce)

b) správu věci (movité, nemovité)

c) správu záležitosti

d) správu financí

e) správu objektu

- VS charakterizují tyto funkce:

1. mocenská

2. ochranná

3. organizační

4. regulační

5. služby veřejnosti

1. Mocenská funkce

- VS donucuje, přikazuje a zakazuje

- svou moc ve společnosti realizuje prostřednictvím právního řádu a působením státního zřízení

Veřejná moc = schopnost ovlivnit chování společnosti žádoucím směrem

- základem je autorita

- veřejnou moc dělíme na:

a)centrální - moc výkonná, zákonodárná, soudní

b)necentrální - státem svěřena územní samosprávě

2. Ochranná funkce

- VS zajišťuje: **a)vnitřní ochranu, veřejný pořádek a bezpečnost**

b) vnější ochranu a bezpečnost

- zaměřuje se na služby a ochranu veřejných záležitostí, ochranu bezpečnosti občanů a obranu bezpečnosti státu

3. Organizační funkce

- VS organizuje záležitosti: **a) státní** (členění území na menší celky)

b) institucí (organizační strukturu....)

c) občanů (vzdělání, zdravotnictví....)

4. Regulační funkce

- v demokratické společnosti se vytvoří systém řízení společnost založený na politickém pluralismu, na vzájemné komunikaci, solidaritě a toleranci

- umožňuje shromažďování a sdružování občanů

5. Funkce služeb veřejnosti

- VS slouží k racionálnímu rozvoji společnosti, k jejímu financování, hospodaření, řešení společ. problémů

- jedná se především o služby ekonomické, sociální, finanční, pečovatelské apod.

System veřejné správy

- jedná se o uspořádání činností podle stanovených kritérií a podmínek
- VS je složitý dynamický celek
- VS má prostředí:

a) vnější (tvořeno zahraničními a mezinárodními službami, které jsou podloženy jednotlivými smlouvami)

b) vnitřní (činnosti systémů uvnitř státu)

System institucí

Instituce = spravující subjekt - úřad, organizace se člení na jednotlivé odbory nebo referáty či oddělení

- dbá na dodržování právních norem a má vztahy: **a) vzájemné**

b) hierarchické

c) vnitřní

d) vnější

- instituce VS vytvářejí síť - jsou umístěny na území státu, v jednotlivých krajích, obcích

- výkonem VS jsou pověřeny tyto instituce a orgány: ústřední, regionální a místní

- VS je tvořena uspořádaným systémem institucí:

a) mocenská (s mocí výkonnou, zákonodárnou a soudní)

b) územní (krajské, okresní, obecní)

c) výkonných (ministerstva)

d) samosprávních (profesní a zájmové komory)

e) korporativní (korporace = sdružení osob; PO, která má postavení samostatného právního subjektu realizujícího společný zájem; korporace se člení na korporativní územní orgány a korporativní zájmové orgány)

- Příklady institucí: zastupitelstvo obce, magistrát statutárního města, rada krajského úřadu, stavební úřad.....

System personální

- služební poměr např. armáda, policie, vězeňská služba, justiční stráž, celní správa

- Pracovní poměr: smlouvou, jmenováním, volbou, dohodou o pracovní činnosti

System správních činností

- činnost ve VS se neustále opakuje a vyvíjí, tím se vytváří tzv. obecný algoritmus, který

zahrnuje: plánování, organizování, rozhodování a řízení, kontrolu

Výsledkem správních činností je dobře fungující systém jednotlivých institucí, který je vždy posuzován podle své výkonnosti, efektivity a hospodárnosti.

System nástrojů VS

- akta a dokumenty (právní normy, vyhlášky, věstníky)
- materiální a technické prostředky (dopravní, rozhlasové)
- informace verbální i neverbální (projev, petice)
- finanční prostředky (peníze, akcie, směnky, dluhopisy)

B) SOUKROMÁ PRÁVA

- je vykonávána subjekty v soukromém zájmu dosahují vlastního soukromého cíle a řídí se vlastní vůlí
- výkon veřejné správy mohou soukromé organizace provádět tehdy, pokud VS není schopna plnit výkon správy sama, pokud je postavení veřejnoprávního subjektu zastupitelné a pokud to nevyklučuje povaha věci
- vždy nutno splnit podmínku veřejné soutěže

REFORMA VS

- souvisí se vznikem ČR 1. ledna 1993

- jedná se o změnu celého systému
- obsahuje reformy:
 - a) území veřejné správy**
 - b) výkonu veřejné správy**
 - c) veřejných financí**

Reforma území správy

- počátek v roce 1990, dochází ke zrušení národních výborů a k obnově samospráv
- vytvoření tzv. vyšších územních správních celků
- celkem 13+ správa hlavního města Praha
- po zrušení okresních úřadů byla jejich působnost převedena na obecní úřady územní samosprávy
- celkem 388 úřadů s výkonem státní správy v přenesené působnosti ve svém obvodu vykonávají státní správu
- 205 samosprávných obecných úřadů s výkonem s rozšířenou působností ve svém územním obvodu vykonávají činnosti státní správy pro obce a města

Reforma vnitřní správy

- týká se: účinnosti, modernizace prostředků, efektivity

Reforma veřejných financí

- týká se: - veřejných rozpočtů
- obsahu jednotlivých příjmových a výdajových položek rozpočtu ministerstev a samospráv
- správy veřejných financí
- zkvalitňování sociálního zabezpečení
- snižování daní a daňové úlevy